

Svečana proslava 100-letnice šole v Šmarjeti pri Rimskih Toplicah

Preteklo soboto in nedeljo so v Rimskih Toplicah svečano proslavili 100. obletnico, odkar so v Bogiljevi hiši na Ogečah nad Šmarjeto prvič začeli poučevati šolske otroke.

V soboto zvečer se je k proslavi v zdraviliški dvorani zbralo veliko število ljudi iz Rimskih Toplic, tako da je bila dvorana polna do zadnjega kotička. Proslave so se udeležili tudi predstavniki laške občine in političnih forumov, zastopnik okrajnega šolskega sveta ter večje število pripadnikov JLA.

Slovesnost je začel upravitelj osnovne šole v Rimskih Toplicah, Alojz Kozelj, nakar je spregovoril bivši učenec te šole, prof. Anton Aškerc, ravnatelj celjskega učiteljskega doma.

Tovariš Aškerc je v svojem govoru predvsem poudaril, da je ta svečanost v toliko pomembnejša, ker se ob tej priliki ne spominjamo samo ustanovitve šole pred sto leti in njenega razvoja, ki je bil večkrat povezan z uporno borbo za obrambo slovenske besede v avstrijski dobi. Se bolj pomembno je, je dejal profesor Aškerc, da se ob tej priliki spominjamo, da je šola nekdanja usposabljalna in vzgajala otroka državljanov, ki so pač morali služiti kapitalističnim izkoriščevalcem. Šele po ljudski revoluciji je napočil čas, ko šola pri nas ne vzgaja le dobre državljanov, sposobne delavce in izobražence, temveč tudi sposobne proizvajalce in upravitelje, ljudi, ki so sami gospodari svoje usode.

Nato je profesor Aškerc podrobno orisal razvojno pot šole v Šmarjeti od njene ustanovitve, poudaril je težke pogoje, v katerih so morali šolniki učiti otroke. Se posebej pa je omenil zasluge nekaterih šolnikov, ki so se upirali avstrijskemu pritisku na Slovence. Skoraj vsi tedanji učitelji na tej šoli in še posebej pa župnik Janžek so bili za takratne čase dokaj napredni in narodno zavedeni, da so kljub pritisku vzgajali otroke v narodnem duhu in branili slovenski jezik. Tedanja kopalniška uprava je namreč zbirala denar za gradnjo nove šole pod pogojem, da se bo v šoli vedno poučeval nemški jezik kot obvezni predmet. Župnik Janžek je odločno nasprotoval proti temu in zagrozil celo z objavo v svetovnem časopisu, če kopalniška uprava ne bi izročila zbranega denarja za gradnjo nove šole. Pred tem odločnim nastopom je kopalniška uprava morala popustiti.

Iz obširne šolske kronike, ki jo je napisal prof. Aškerc, je razvidno, da so se 4. novembra 1859 prvič zbrali učenci v enorazrednici na Ogečah. Leto pozneje se je šola preselila v Šmarjeto in jo je obiskoval

le že 117 učencev. Do leta 1863 je poučeval župnik Godina, kot prvi učitelj pa je omenjen Jožef Kokalj, ki je bil dober sadjar in se je pogotovoval za gradnjo nove šole. Njemu je sledil leta 1888 učitelj Franc Pečar. Oba sta bila dobra pedagog, zavedna Slovencev ter prvovrstna sadjarja ter se jih domačini še danes radi spominjajo. Kot dobra sadjarja sta veliko pripomogla, da je sadjarstvo v tem predelu dokaj vzorno, saj sta vzgojila vrsto do-

brih sadjarjev. Za Pečarjem se je zvrstilo še nekaj šolskih upraviteljev, zadnji pred vojno je bil Majer, sedaj pa že dolgo let uspešno vodi šmarješko šolo upravitelj Alojz Kozelj.

Osnovna šola v Šmarjeti se nahaja v stavbi, ki so jo zgradili 1887. leta. Med vojno je bila požgana in je danes lepo obnovljena. Šola ima šest samostojnih razredov, drugo leto pa bodo šolsko poslopje razširili in 1961. leta se bo šola razvila v popolno osemletko.

Po govoru je sledil koncert celjskega Komornega zbora pod vodstvom prof. Egona Kuneja. Zbor je zelo navdušil občinstvo, tako da so morali zapeti še nekaj pesmi izven programa. Prisotni so izrazili hvaležnost zboru tudi z lepim šopkom rdečih nageljnov, ki jih je pionirka izročila pevovodji, tovariš Kozelj

pa je zboru v zahvalo izrekel laskave besede, da tako lepega in ubrega petja v Rimskih Toplicah še niso čuli.

V nedeljo dopoldne so na hiši na Ogečah, kjer je bila prva šola, odkrili spominsko ploščo. Svečanosti je poleg številnih domačinov prisostvoval tudi ljudski poslanec tov. Jakob Zen, sekretar OO SZDL v Celju, tov. Stane Sotlar, in sekretar občinskega komiteja v Laškem tov. Ljubo Zelič, ploščo pa je odkril šolski upravitelj tov. Alojz Kozelj. Nato so učenci osnovne šole v zdraviliški dvorani priredili uspešno akademijo s pestrim sporedom. Na akademiji je predsednica sveta za šolstvo pri laški občini tov. Malči Mermolja poklonila pionirjem harmoniki. Slovesnost pa so zaključili popoldan v gostišču pri »Stari pošti« z družabno prireditev bivših učencev. —ma

Ti ne razumeš, mati

Bral sem plakat: Gledališka družina DPD Svobode Prebold priredi v soboto češkega pisatelja Karla Capka dramo Ti ne razumeš, mati. Po češkem originalu Mati je delo prevedla prof. Meta Sever-Korenova. Igralci: Anica Terpinova, Mirko Podgoršek, Tone Kozmelj, Ervin Jordan, Ivo Pečnik, Franci Vidmar, Rajko Ribič, Jože Piki. Režiser Fric Lojze.

Da, boginja Talija je spet obiskala Prebold. In to z delom češkega pisatelja Karla Capka. Kakšno je to delo? Capek redkokdaj razočara. In ljudi, ki ne razočarajo, imamo radi, spoštujemo njihova dela in jim radi prisluhnemo. Karel Capek je svetu že dosti povedal. Saj je človek širokega duha, je neustrašen borec proti vojnemu pustošenju današnjega, civiliziranega sveta. Skratka, Capek je velik humanist!

Več kot dve sto oboževalcev dramske umetnosti se je zbralo v

novem hramu Talije. Med vsemi je vladalo tiho, a vendar po svoje napeto pričakovano vzdušje: Kaj nam bo igra povedala?

Režiser, tovariš Fric je pripravil s to svojevrstno prireditvijo še nekaj posebnega, nekaj svečanega. Napravil je posvetilo vsem padlim, ki so pomagali v Preboldu pustovarjati silno in plemenito moč boginje Talije. Pove, da so to bili Kunika Kotnik, Anžek Kotnik, Slavko Slander, Franc Hribar in drugi. Delo je posvečeno štirideseti obletnici ZKJ in mrtvim, neustrašenim tovarišem, ki so dali dragoceno življenja na oltar domovine. Tovarišem, ki so z neugasljivim ognjem v srcu živeli in delali na amaterskem odru in soustvarjali to žlahtno umetnost. Ljudem, ki so v najhujših časih razumeli in vedeli, da je oder propagandno sredstvo zoper staro miselnost, da je oder svetišče bistritve duha in živ ogenj proti

vsem, ki so se borili proti silnemu razmahu delavskega gibanja. Tovariš Fric je dejal: Danes sta igri kino in televizija močna konkurenta. Dobra igra pa bo imela zmeraj svoje oboževalce. Trideset let smo se tlačili v preozkih prostorih, ustvarjali pa smo vseeno. Pa bi ne delali sedaj, ko imamo nov dom? Bomo, samo potreben nam je kader. Današnja zasedba vlog, upam, ne bo razočarala. Tovariši upravniki zadruge, Vladu Plaskanu se za razumevanje topla zahvaljujem...

Težka zavesa se razmakne levo in desno. Ob straneh zabarijo reflektorji. Pred nami se začne razvijati igra, vsa globoka in humana, igra s silno in neumrljivo hotenostjo po lepem in mirnem življenju. Pred nami raste en sam mogočen predmet. Ne, vojne nikoli več! Vojna zahteva žrtve. Smrt kosi tudi mlade, ki bi jim matere rade pripravile toplo in varno gnezdece. Toda pred nami je svetel ideal: DOMOVINA! Svoboda domovine zahteva žrtve. Smrt kosi, rezilo upihuje mlado, nedozorelo cvetje. Matere se borijo, skušajo zavreti to strašno morijo. In iz tega silnega protesta rastejo materine besede: Me matere nismo naredile vojne, Me smo samo žrtve...

Rekel sem, igra je globoko humana. Je stvaritev, ki bi jo moral videti ves svet in jo doumeti do poslednje potankosti.

Vse, prav vse kreacije niso bile igralsko narejene. Vendar je bilo vse nekam tako človeško toplo, nekam tako prepričljivo, da človeka v vsem tem dogajanju stisne pri srcu, zgrabi ga v grlu in toliko, da ne zakriči z igralci vred: NE, VOJNE NIKOLI VEČ!

Mater je upodobila Anica Trpinova. Odigrala je tako močno življenjsko, da je taka kreacija tudi najbolj načitanemu gledalcu nepozaben užitek. Pa tudi sinovi so odlično rešili vloge. Prav tako oče in dedek. Vsej zasedbi gre toplo, prisrčno čestitka! Celotni harmoniji je pomagala razsvetljava, oba speakerja, šepetalka. Pohvaliti moramo iznajdljivega režiserja tovariša Frica. In na koncu pohvalimo še publiko. Vsak zares ni mogel slediti globoki vsebini. Vendar je vladal v dvorani popoln mir, kar je znak, da je preboldska publika dovezeta za napredne drame in si vsak zase želi še dosti prireditev, ki bi bile s humanostjo in sedanjostjo tako močno in globoko prepredene, kakor je bila zadnja. D. K.

Zgled požrtvovalnosti

Učitelj v pokouju Franjo Mlinšek že vrsto let neumorno in vestno ureja javno knjižnico v Velenju. Nekeč je tudi sam zbiral knjige. Mnogo knjig je med okupacijo skrnil, da jih ne bi uničila tuja roka. Knjižnica šteje danes 1600 knjig. Vsako nedeljo se krog Mlinška v stari šoli zbere staro in mlado, k njemu radi prihajajo, kakaj, zna jim svetovati pri izbiri, saj vse knjige prebere tudi sam. Je zelo ljubezniv pri svojem poslu in zato ni čudno, da tudi danes tam ne manjka ljubiteljev knjig.

Kdo bi mogel prešteti vse tiste ure, ki jih upokojeni Mlinšek žrtvuje za knjižnico! Občinski svet Svo-

bo se je zavedel dolžnosti in ob občinskem prazniku poklonil požrtvovalnemu prosvetnemu delavcu v znak priznanja diplomo; Velenjčani pa mu ob skorajšnji sedemdesetletnici čestitajo in mu kličejo še na mnoga zdrava leta!

V. S.

ZA IZOBRAZBO ODRASLIH V VIRŠTAJNU

V nedeljo so se v virštanski šoli zbrali skoraj vsi starši. Pogovorili so se o novem zakonu o osnovni šoli in delu šole ter tudi o tečajih za izobrazbo odraslih. Želijo še več kmetijskega pouka, za odrasle pa predavanje o družini in otroku, o zdravstvu in gospodinjstvu.

bode se je zavedel dolžnosti in ob občinskem prazniku poklonil požrtvovalnemu prosvetnemu delavcu v znak priznanja diplomo; Velenjčani pa mu ob skorajšnji sedemdesetletnici čestitajo in mu kličejo še na mnoga zdrava leta!

V. S.

Razpisna komisija za uslužbenska mesta pri TRGOVINSKI ZBORNICI ZA OKRAJ CELJE

razpisuje

na podlagi čl. 33 ZJU in čl. 12 Pravilnika o uslužbencih trgovinskih zbornic iz področja notranje trgovine, prosto delovno mesto

TAJNIKA ODBORA ZA EKONOMSKO-FINANČNA VPRAŠANJA

Kandidati naj pošljejo prošnje z življenjepisom na tajništvo zbornice, Celje, Miklošičeva 3, najkasneje do 1. decembra 1959.

VIZIJA

Bil sem v mestu, bil sem nekam namenjen, ne vem kam. Tudi, v središču skoraj ni bilo videti, da je že jesen. Bil je oktober. Razmišljal sem, da moram letos še vsekakor na deželo, da se naužijem toplih jesenskih barv. Nenadoma se me je polastil obupen, nerazumljiv strah. Zavladala je težka, nenavadna tišina. Ljudje, ki sem jih prej srečeval, so se bili nekam porazgubili. Ko da sem se zdramil iz globoke zanišljenosti, nisem opazil, da se bliža večer. Ulice so bile skoraj prazne.

Sonce je zahajalo — toda ne! — nekeje v daljavi je bržda besnel požar: ozračje je bilo prenasršeno z rahlo svetlobo, nad strehami hiš se je vlekla ozka, temnordeča proga. Obšla me je čudna slutnja, polna tesnobe in občutka bližajoče se nevarnosti. Pospešil sem korak. Od nekod se je vzel dvoje ali trije ljudi, ki so bežali po prazni cesti pred menoj. Zrak se je nekako zgostil, postal je težji, rdeči žar je naraščal, oblival je že cesto in strehe in zidove hiš, podoban ogromnemu požaru, ki se širi. Z grozo sem gledal v nebo. Obzorje je bilo oblit s temno škrlatno barvo, ki je naraščala in se širila kakor plima, kakor nekaj strahotnega, nekaj duševnega, ki nenasitno požira nebo in mesta in ljudi.

Popadel me je blazen strah in pričel sem teči, da bi se rešil. Bil sem sam. Ljudje so se bili že nekam poskrili, ali pa so pomrli. Tekel sem na življenje in smrt, v grlu sem čutil srce, ki je razbijalo, me dušilo in

me stiskalo v sence. Planil sem proti vratom neke hiše; tisti hip, ko sem jih hotel odpreti, sem s strašno jasnostjo začutil, da se je zgodilo, da se je zgodilo nekaj nepreklicnega, nekaj nepojmljivo strasnega.

ZGOC SUH VETER JE UDARIL V ULICO, vrgel me je ob vrata še preden sem jih utegnil odpreti in mi ožgal lase in obrvi. Slišal sem svoj glas: bil je hripav, visok, onemogel; kričal sem. Potem sem planil v neko ozko ulico, ki je vodila proti reki. Izgubil sem zavest.

Ko sem se zbudil, sem ležal na cesti ob bregu reke poleg neke klopi. Rdeči žar je bil izginil. Temnosiv somrak je ležal na mestu. Obraz me je pekel in oči in usta sem imel polne pepela. Ožgani kostanji so iztezali gole, zoglenele veje v bolnosivo nebo. Kamor je segal pogled, so štrleli v gluho praznino le črni zidovi brez streh, s praznimi okni. Ob stenah so ležale nekakšne postave, podobne klobčicem zoglenih korenin. Skušal sem vstati, a nisem mogel, skušal sem misliti... POGREZAL SEM SE V MRAK.

IN TEDIJ SE MI JE KAKOR UGAŠAJOČA ISKRICA POBLISNILA POSLEDNJA MISEL, OBUPNA MISEL, JASNA IN PREPROSTA — SVET JE UNICEN.

In glejte, ko sem drugi dan odprl radio, so bile prve besede, ki sem jih slišal: FEBRUARIJA BO KONČNO FRANCIJA IZVEDLA SVETLO PRVO POSKUSNO JEDRSKO EKSPLOZIJU V SAHARI. A. B.

Gloria Lind v Celju

V četrtek zvečer je bil v Celju drugi letošnji koncert, na katerem je nastopila sopranistka Gloria Lind, članica Metropolitanske opere v New Yorku. Spremljal jo je pianist Marijan Lipovšek.

Gloria Lind, na pol Slovenka po rodu, je na svoji turneji po Jugoslaviji obiskala tudi Celje, kjer je doživela lep sprejem in burne aplavze, torej velik uspeh. Vstopnice so bile razprodane že nekaj dni prej; med njenim nastopom so se nekateri poslušalci dvigali s svojih sedežev, da bi videli sopranistko v vsej njeni potankosti, nekateri drugi pa so prihajali v dvorano med koncertom.

Njen koncertni program je obse-

gal dela Wagnerja, Brahmsa, Verdija, Puccinija, Masseneta, O. in R. Straussa ter sodobne ameriške kompoziste: Cola Porterja, Romberga in druge.

Program sicer ni bil preveč skrbno izbran, izvedba pa je bila sicer temeljna, ne pa tudi temenalnata. Lep, čist in zlasti močan sopran, izglajeni prehodi, širok obseg, vendar ne popolno obvladane nižine. Kdor je kdaj slišal kakšno jugoslovansko sopranistko, temu glasbeni izraz Glorie Lind ni mogel povedati nič novega.

V ostalem pa je bil koncert dostojni kulturni dogodek.

Predstava Krajskih komedijantov po znižanih cenah

Ena izmed skrivnosti vsakega gledališča je njegova publika, njen družbeni sestav. Za publiko se bori vsako gledališče. Dandanes se namreč vse bolj postavlja vprašanje, ali občinstvo dokončno obrača hrbet živemu gledališču na škodo televizije in filma.

Prvo letošnje gostovanje Slovenskega ljudskega gledališča v Storah je dokazalo, da najde gledališče, če zadovoljuje potrebe publike, vedno dovolj gledalcev, tudi v delavskih vrstah.

V prizadevanju celjskega gleda-

lišča, da ustvari čim neposrednejši stik z ljudskimi množicami, zlasti z neposrednim proizvajalcem, z delavskim slojem, bo Slovensko ljudsko gledališče v Celju uprizorilo V SOBOTO, 14. NOVEMBRA, OB 20. URI uspešno komedijo Bratka Krefta »Krajski komedijanti« po znižanih cenah. Predstava je namenjena predvsem delavcem, na kar opozarjamo zlasti sindikalne podružnice. Sindikati naj rezervirajo vstopnice na telefon: 26-60.

BeS

Literarni večer na celjski gimnaziji

V soboto je literarni krožek celjske gimnazije priredil literarni večer, na katerem so poleg gimnazijcev sodelovali dijaki učiteljskega inštituta iz Novega mesta in z Jesenic.

Literarni krožek gimnazije je

že lani navezal stike z literarnimi krožki v Postojni, Novem mestu, na Ravnah, Jesenicah itd. Menjavanje glasil, ki so jih krožki izdajali, medsebojni obiski ter uspel literarni večer v Novem mestu so bile poglavitne naloge dela gimnazijcev.

Za sobotni večer lahko brez pomislekov rečemo, da je uspel, tako po množestvilnem obisku, kakor po kvaliteti posameznih prispevkov. Med nastopajočimi je bilo kar šest sodelavcev revije Mlada pota — pesniki Valentin Cundrič, Vladimir Brun, Alenka Aumpreger, Vido Korar ter prozaiisti Cilka Barbič in Jože Sintič. Poslušalce je najbolj navdušil mlad učiteljica v Celju Jože Koker s humoresko Pes. Ostalim je manjkalo življenjske izkušnje in umetniškega izraza; živijo še preveč v sentimentalnosti. Prihodnjiki bo treba bolj izbirati.

V celoti pa lahko rečemo, da bi bilo treba v Celju prirediti še več takih večerov, ne samo za gimnazijce, pač pa hkrati za širšo kulturno javnost. b.š.

Zapisek celjskega rodovedneža na robu bivše tržnice

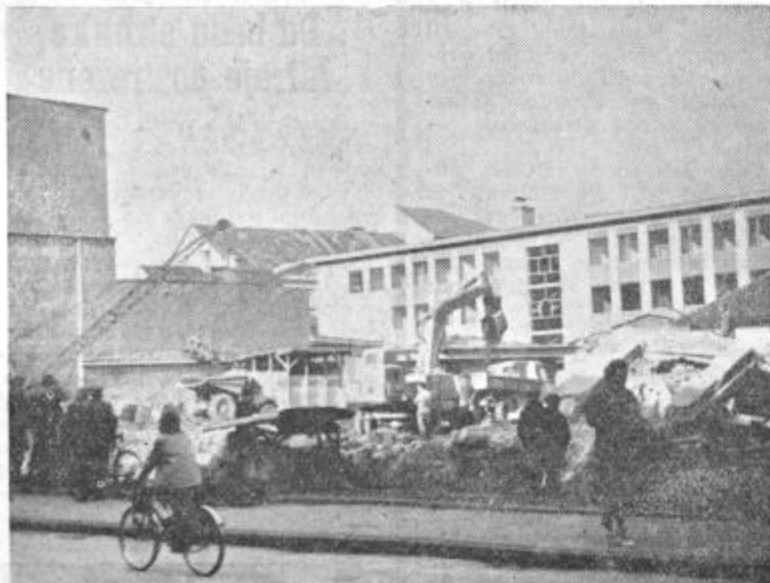
Včeraj dopoldne. Neizmerna sreča me je doletela, ko sem izvedel, da po dirajo tržnico. Takoj sem pohitel tja, da bi se prepričal na lastne oči, če je res. Tam je bilo že vse polno ljudi in lahko mi verjame, da mi je bilo neprijetno, ker nisem bil prvi. Z velikim zanimanjem smo spremljali potek del.

Danes dopoldne. Na delu so Ingradovi stroji. Kopljejo in odvažajo zemljo. Tako lahko jasno vidim, kako nastaja jama. Stal sem tam in gledal in priznati moram — zelo zanimivo in razburljivo. Nikoli še nisem videl, kako nastajajo jame.

Danes popoldne. Stroji delajo, ljudje z velikim zadovoljstvom in odobrava-

njem spremljamo potek. Ko bo zgrajba dograjena, bomo lahko rekli: glejte, zrastle je pred našimi očmi. Se nikoli nisem videl tako zanimive prsti.

Jutri dopoldne. Ze zdaj se veselim, ko bom stopil do bivše tržnice. Stroji bodo delali in mi bomo gledali in pred našimi očmi bo jama postajala vse globlja. Če bi bil kak agitator, bi uzklilnil: Celjani — tisti, ki ste bolj redko na ulicah! — ne zamudite redke priložnosti, pohitite in pridružite se nam, ki stojimo na robu bivše tržnice vse dneve od včera do jutri. Naše življenje je postalo polno vsebine. Našli smo svoje zadovoljstvo, svoj cilj — ta pa je nenehno se poglabljajoča jama. Na svidenje na robu bivše tržnice! OH

Kot kaže naša slika vzbujajo pripravljala dela za gradnjo nove sodne palače v Celju veliko radovednosti. Dela, ki jih je prevzelo celjsko podjetje »Ingrad«, uspešno napredujejo. To pa je tudi zasluga močne mehanizacije, strojev, ki kopljejo jame za temelje in odvažajo odvečni material.